

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Štěpánka Smolíková
Téma práce:	Vybrané otázky evidence nemovitostí v českých zemích mezi lety 1918 - 1989
Rozsah práce:	209 329 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	08.04.2022

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma posuzované diplomové práce – Vybrané otázky evidence nemovitostí v českých zemích mezi lety 1918 – 1989, lze označit za aktuální. Dotýká se právněhistorické materie, která je však z hlediska právních institutů relevantní i pro platnou právní úpravu, neboť evidence nemovitostí z předmětného období představuje jak předchůdce současné právní úpravy, tak kořeny elementů této úpravy, např. zásady materiální a formální publicity, kdy mj. k historickým principům jako např. superficiální a intabulační zásadě se právní řád ČR navrátil. Téma evidence nemovitostí bylo vícekrát zpracováno, ovšem právněhistorický pohled se doposud zaměřoval spíše na starší formy této evidence, předmětnému období se věnovalo spíše platné právo. Právní úprava evidence nemovitostí se nadto stala aktuální i v souvislostech s nejnovějšími diskuzemi, týkajícími se zjišťování skutečných vlastníků nemovitostí.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma diplomové práce kol. Smolíkové lze považovat za spíše náročnější na teoretické znalosti a poznatky, a to z vícero příčin. Jednak je tomu vzhledem ke skutečnosti, že předmětné téma zahrnovalo historicky dvě složky, a to prvek evidence věcněprávní a prvek daňový a dále má vedle věcněprávní stránky prvek technicistní, s nimiž všemi se musela studentka seznámit. Náročnější je předmětné téma rovněž vzhledem k zatímní převažující podobě konceptuálního uchopení problematiky, konečně i vzhledem k časovému rozkročení diplomové práce, zahrnujícímu nejen prostou evoluci právního institutu, ale i zásadní konceptuální proměny. Diplomantka se při zpracování tématu opřela o literaturu z různých oborů (nejen právní historie) a o právní předpisy dobové i o ty současné. Tyto základní zdroje byly doplněny několika dalšími zdroji (např. vybranými judikáty Evropského soudu pro lidská práva ad.). V práci je uvedeno, že autorka uplatnila metody deskriptivní, diskurzivní a analytickou, nicméně není konkrétněji upřesněno, kdy a proč byly jednotlivé metody užity. Z textu lze vidět, že jde primárně o shrnutí a deskripci s prvky analýzy a uplatnění metod induktivní a deduktivní. Ačkoliv díky přítomnosti (byť spíše skrovnou) platné právní úpravy v textu a rovněž koncepční proměnou evidence nemovitostí ve zkoumaném období se přímo nabízelo hlubší srovnání s historickou právní úpravou, zůstalo toto zřídkaější (např. v závěru na s. 82 – 84 práce). Studentka na některých místech zaujímá vlastní hodnotící stanoviska (např. u o tázky možného zavedení registračního principu).

3. Formální a systematické členění práce

Posuzovaná diplomová práce je strukturována na úvod, pět kapitol, subkapitoly a závěr, přičemž systematicky sleduje práce kritérium jednak chronologické, jednak ale i věcné. Například specifická pozornost je v jednotlivých obdobích věnována zásadám i obsahu evidence. Po úvodu (s. 1 – 2 práce), v němž by ještě eventuálně mohl být stručně rozebrán stav dosavadního zkoumání (např. prolínající se s rozбором hlavních použitých zdrojů),

následuje kapitola (s. 3 – 23 práce) týkající se období předcházejícímu dolní časové hranici zkoumané době, tj. roku 1918. Představuje cca čtvrtinu textu práce a zabývá se přehledným seznámením s tereziánskými katastry, josefinským katastrem, stabilním, reambulovaným i evidovaným katastrem a rovněž evidencí věcných práv. Rozsah i místo této pasáže v textu posuzované práce je smysluplné, neboť na tuto úpravu navazovala a z ní vycházela i juristická regulace v první Československé republice. Určité části matérie byly vhodně zařazeny do následující kapitoly, kdy rovněž platily. Tato druhá kapitola se zabývá právní úpravou evidence nemovitostí v meziválečném Československu (s. 24 – 43 práce), a to jak daňovou, tak věcněprávní. Samostatná kapitola se týká poválečného období a jednotné evidence půdy (s. 45 – 54 práce) a další je pak věnována evidenci nemovitostí po roce 1964 (s. 55 – 71 práce), tedy po rekodifikaci občanského práva (zákon č. 40/1964 Sb.) i evidenčního práva nemovitostí (zákon č. 22/1964 Sb.), inclusive stručného pojednání o dobových institutech vlastnického práva a práva užívání nemovitostí. Konečně poslední kapitola (s. 72 – 81 práce) se zabývá přiblížením pozitivněprávní úpravy evidence nemovitostí, konkrétně obsahem, zápisy a zásadami katastru nemovitostí. Součástí této části posuzované diplomové práce je i vyjádření kol. Smolíkové k možnosti zakotvení registrační zásady v právním řádu ČR (s. 80 – 81 práce). Práce je zakončena závěrem (s. 82 – 84 práce), v němž studentka shrnuje zjištěné poznatky své vědecké práce a provádí i jistou komparaci (např. ohledně vývoje formální podoby, zásad apod.).

4. Vyjádření k práci

Posuzovaná diplomová práce se soustřeďuje na relativně nedávný historický vývoj právního institutu, který existuje v právním řádu České republiky doposud, tedy na vývoj vybraných otázek dějinné podoby právní úpravy evidence nemovitostí v českých zemích v letech 1918 – 1989. Koncentruje se přitom na Čechy (s. 1 práce). Práce zřetelně odráží zaujetí studentky pro zvolené téma. Práce je vhodně formálně i systematicky strukturována. Zpracování tématu je velmi přehledné a čtenářsky srozumitelné, byť by mohlo být možná více analytické, bylo možné použít i archivní zdroje, příp. dobovou judikaturu ad. Kol. Smolíková osvědčila schopnost samostatně zpracovat vybranou odbornou látku a vypracovat o problematice gramaticky, stylisticky, formálně, systematicky i věcně přiměřenou diplomovou práci. Pochválit lze např. mj. analýzu § 25 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (s. 46 práce) nebo úvahy nad možným znovuzavedením registračního principu do právní úpravy evidence nemovitostí v souvislosti s aktuálními událostmi, kdy úvahy kol. Smolíkové se opírají nejen o znalost institutu vlastnického práva, ale také o znalost historické právní úpravy evidence nemovitostí a uvedomění si reality existující vedle psaného práva (law in books) (s. 80 – 81 práce). Ke konkrétním věcným i formálním připomínkám a doporučením odkazují v předcházející i následující součásti textu tohoto posudku. Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl diplomové práce je v práci vymezen v úvodu na s. 2: „sledovat právní úpravu evidencí nemovitostí a tuto analyzovat z právněhistorického pohledu“. Tento v práci vytyčený cíl byl splněn.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Studentka vypracovala práci samostatně. Výsledky antiplagiátorského systému jsou zcela v pořádku – maximální 2% shody s jedním dílem, 31% celkové

	procento podobnosti se všemi dokumenty. Práce je tvůrčím dílem kol. Smolíkové.
Logická stavba práce	Stavba práce je logická, odpovídá tématu a odráží konceptualizaci zvolenou diplomantkou. Rozsah kapitoly časově předcházející zkoumanému období byl způsoben skutečností, že právě v oné době vznikly základy právní úpravy posléze platné i v úseku zkoumaného období.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Kol. Smolíková při tvorbě předmětné diplomové práce vycházela z odborné (i komentářové) literatury, z právních předpisů i internetových zdrojů. Z cizojazyčných zdrojů studentka pracovala s některými právními předpisy, pro starší období by bylo možné použít i tématickou německojazyčnou literaturu nebo další tituly např. B. Chocholáče, B. Doskočila nebo M. Volfa apod. Rovněž by bylo možné použít i archiválie či tištěné prameny, příp. k platné právní úpravě další komentářové a jiné texty jurisprudence. Nicméně druhy i rozsah použitých zdrojů posuzované diplomové práce jsou přiměřené druhu práce. U některých poznámek by bylo lze doporučit přesnější citaci, např. u monografie Právnická dvouletka. Rekodifikace právního řádu, justice a správy v 50. letech 20. století, byli v práci nepřesně citováni autoři. Na s. 83 práce v pozn. 437 chybí uvedení konkrétní stránky knihy, z níž je citováno.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Kompilace, deskripce i základní analýza jsou přiměřené. Jak již bylo uvedeno výše, nalezne čtenář v některých pasážích i podnětné úvahy tvůrkyne posuzované diplomové práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce je po formální stránce zpracována v odpovídající úpravě.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je psána jazykově i stylisticky přiměřeně. Lze upozornit na některé gramatické či stylistické nedostatky, např. na s. 1 práce je nadbytečná interpunkce, naopak na s. 2 práce u „ <i>české případně německé</i> “ interpunkce schází. Na s. 6 práce u pozn. 23 je zdvojené číslo poznámky, na s. 24 práce je u české země velké Č nebo na s. 28 práce se nachází velká mezera v textu. U pozn. 300 (s. 51 práce) a některých dalších se zdá odlišná barva textu poznámky. Na s. 61 u částí písemného operátu by bylo možné doporučit jejich skloňování.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Jak již bylo řečeno výše, osvědčila v práci diplomantka schopnost zpracovat odbornou látku a rovněž i zájem o zkoumanou problematiku. Pochválit lze jak přehledné zobrazení evoluce vybraného právního institutu, tak svrchu uvedené úvahy a myšlenky kol. Smolíkové.

Připomínku lze mít např. k tomu, že na s. 18 práce by mohly být zmíněny ještě knihy zachycující změny vlastnictví nemovitostí a domů ve městech (tzv. městské knihy typu např. trhových knih či knih smluv Hradce Králové apod.). Předmětem diskuze by mohlo být rovněž konstatování na s. 23 práce, že horní zákon č. 146/1854 ř.z. odňal nakládání s vyhrazenými nerosty vlastníkovu pozemku, když se jednalo o právní režim odrážející i předchozí právní koncepci, totiž panovníkův regál (státní monopol) k vlastnictví určitých nerostů. Zajímavé by možná mohlo být i sledování procesu přijímání některých předmětných zákonů (např. na s. 29 práce uvedeného zákona č. 177/1927 Sb. z. a n.). Předmětem otázky by např. mohlo být, proč bylo zakládání JEP přesnými metodami označováno za nevhodné (s. 49 práce). Bylo to z důvodu očekávané brzké změny vlastníků? Z formulace na s. 74 práce: „*při rekodifikaci soukromého práva novým katastrálním zákonem*“ by se mohlo zdát, že rekodifikaci soukromého práva provedl zákon č. 256/2013 Sb., nicméně ten byl spíše přijat v souvislosti s rekodifikací soukromého práva zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a jako reflexe této rekodifikace. Při té příležitosti by se mohla studentka vyjádřit, jak posuzuje návrat k superficiální zásadě z hlediska zkoumaného tématu.

Otázky:

- 1. Jak hodnotíte z hlediska akcentu historického vývoje úvahy o zavedení registračního principu v souvislosti s vlastnictvím nemovitostí cizími státními příslušníky?**
- 2. Vysvětlíte zásadu zachování vzájemného souladu veřejných knih s katastrem podle zákonů č. 177/1927 Sb. z. a n.**

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě.	Doporučuji práci k obhajobě.
--	------------------------------

V Praze dne 17.05.2022.

Doc. JUDr. Jiří Šouša, Ph.D.
vedoucí